

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Ioannis Ioviani Pontani. De Aspiratione Libri duo. Charon
Dialogus. Antonivs Dialogus. Activs Dialogus. Aegidivs
Dialogus. Asinvs Dialogus. De Sermone Libri Sex. Belli,
Qvod Ferdinandvs Senior ...**

Pontano, Giovanni Giovano

Venetiis, 1519

De Ineptis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-12960

molestarum, quæ plurimæ contingunt in uita agenda, atq; in geren-
dis rebus. Est autem Agrestitatis ipsius comes ruditas quædam inca-
uialis ac male accepta, nec minus & morositas. Eiusmodi enim homi-
nes non modo circa iocos & dicta, uerum etiam circa consuetudines,
ac facta difficiles sunt, parûq; omnino accomodantes alijs, aut indul-
gentes, duri ipsi quidem, acerbî, inconditi, atq; ab omni genere urbani-
tatis alieni, ut ex omni ferè uitæ parte agrestes sint iudicandi, Qui si
quando in dictum prorumpant aliquod (homines enim sunt, quibus
natura nec risum negauit, nec iocum) tamen si hæc in parte manca pror-
sus sunt, ac deficientes, eorum tamen dicta aut rusticana quidem erûnt,
incondita, rudia, aut maledica, conuictiosa, & tanquam a morositate
profecta, quæq; aut laessant, aut mordicent, aut ita sordescant ut ri-
sui habeantur, atq; contemptui.

De Fatuis, Insulsis, & Inconditis.

Horum quoq; sunt è numero qui tum Fatui dicuntur, tum Insulsi, quo-
rum quidem dicta non modo saltem non habeant, uerum in eo defi-
ciant, ut risum nullo modo pariant, quæ ubi forte pepererint, id cau-
det non è dicendi suauitate, uerum ab insulsitate potius ipsa, quæ ri-
diculos illos reddat ac despicabiles. Insulsi autem, ac Fatui pene ydè
sunt, differunt tamen quod Insulforum sale quidem ioci careant,
cum falsi tamen ipsi esse cupiant, Fatuus uero natura ab ipsa pa-
rum concessum sit, id ipsum assequi posse, perinde ut holeribus qui
busdam, quibus negatum est condimentum accipere, quod quamuis
nonnunquam accipiant, nihilominus incondita tunc quoq; appa-
reant, unde & ydem inconditi dicuntur, quando incondita, atque
insulsa absq; sapore sunt.

De Ineptis.

His adiungit licet etiam Ineptos quosdam, quorum tamen dicta forsân
ipsa per se delectarent, sunt tamen parum apte inconcinniterq; aut
sine delectu pronuntiata. Sed inepti nomen ad multa ac diuersa per-
tinet, nam & risus, & gestus, & uestitus ineptus dicitur, ne dum ut
ineptus aut sermo dicatur, aut iocus. Hi autem ipsi quod neq; in dicen-
do, neque in iocando, aut tempus, aut locum, aut dignitatem ser-
uant suam, Inepti inde uocati, ex eo etiam inepti pictores, Poëtæ
item inepti qui dignitatem minime suam retineant in pingendo,
ac describendo. Itaque ineptitudo neutiq; dictorum est ac iocorum
tantum,

tantum, uerum ad plura refertur ac diuersa. Quo fit, ut in utendis quoq; iocis ridicularibusq; qui à dignitate discedunt, ac persona, ipsiq; ab decoro, ac tum à rerum, ac temporum, tum uero à locorum, atq; audientium delectu, observationeq; et ipsi inepi dicantur, quid enim uetat rem eandem alias ob causas aliam atq; aliam habere rationem?

De Triuialitate.

Nam neq; ruditas solum in hoc uersatur uitio, neq; tantum rigiditas, fastiditas, insulsitasq; sed Triuialitas quoq; quaedam, eaq; non in ridicularibus modo, uerum etiam in serijs ac grauibus rebus. Existit autem Triuialitas circa popularia, & peruulgata quaedam, eaq; etiam sordida. Itaq; & apud doctos homines, et uersatos inter urbis atq; aulæ mores, ridiculo q; eiusmodi sunt, habentur, ac despicantur. Sunt enim eorum dicta non modo frigida, sententiæq; penè aniles, uerum etiam ræcentes, et penè dixerim, marcidæ. sunt ex his quoq; qui dum iocari student, ruptare eos uerba potius dicat, foetereq; illorum dicta, ac confabulationes, quod tamen uitium nunc ad rusticitatem quidem referre possis, nunc uero ad scurrilitatem. Sed scurræ id ipsum & que ritant, & affectant, ut uidemus histriones in comædijs. Labuntur enim uolentes ad excessum, cum rustici quandoq; studeant ipsi quidē uelle iocari, uerum ita in hoc deficiunt, ut ruptare eos dicat magis quàm iocari. habent tamen & hi aliquando auditores sui studiosos. Quo circa Horatius propter tempora (ut arbitror) & aulam illam Augusti, ridet quaedam apud Plautum, quæ frigida tunc haberentur forsân et ruptatilia. Sed nos dum uitia, defectusq; hac in parte diligentius exquirimus, nimij fortasse sumus. Quo circa qualis hic ipse habitus sit, quales qui eo sint præditi, hætenus explicatum sit. Hinc ad diuersum, & huic contrarium uitium, quod de excessu profluit, transeamus.

De altero extremo, hoc est

Scurrilitate.

Scurrilitatem eam maiores nostri (ut dictum est) uocauerunt, & qui ita sit affectus, scurræ. Atq; hic quidem nequaquam accusandus uideatur, quia delectare dictis suis ac iocis confessores studeat, et tanquam recreare à curis ac sollicitudinibus, uerum ex eo quod nec modum in ijs retinet, nec mensuram, dumq; iocari queat, ac risum mouere, hinc